

Üstad Hürriyete Hitab'ında, "Mütevekkilane, saburane tuttuğumuz ramazan-ı sükutun sevabıdır." derken burada işaret ettiği bir olay mı var; varsa bu olay nedir?

Üstad hazretlerinin Münazartta, Divan-ı Harb-i Örfi'de ve Tarihçe-i Hayat'ın başında değişik şekilde hürriyeti ve meşrutiyeti benimsediği ve takdir ettiği malumdur. Ancak her şey ilk başlangıcında profesyonelce olmaz. Kemale ermesi zamanla tahakkuk eder. İşte Üstadımız ilk meşrutiyeti müdafaa ederken, başlangıcındaki müşevveş ve karışık halinden ziyade, ileride unsurlarıyla tam tahakkuk edecek ve kemale erecek meşrutiyet-i meşruayı nazara vermektedir.

İşte meşrutiyetin ilanına ve saltanatın kaldırılmasına bir nevi sebep olarak gösterilen Sultan Abdulhamid Hanın mecbur kaldığı sıkı yönetimidir. Otuz sene Kanun-u Esasiyi uygulayarak, ciddi manadaki hafiye teşkilatıyla, bir nevi istibdat rejimi uygulamıştır. Bunu isteyerek değil, mecburiyet tahtında tatbik etmiştir.

İşte Üstadımızın "**Mütevekkiline, saburane tuttuğumuz ramazan-ı sükutun sevabıdır ki..**" (1) ifadesinde; herkesin rahat konuşamadığı ve faaliyet gösteremediği ve otuz yıl süren Sultan Abdülhamit Hanın kanun-u esasiyi uyguladığı dönemi kastetmektedir. Meşrutiyet'in ilanı ile o istibdat kalkmış, hürriyet hareketleri başlamış, faaliyet ve düşüncelerin rahatça yaşanıp ifade edildiği hürriyet bayramı başlamıştır. Otuz yıl millet, susma orucu tutmuştur. Bu ise; Sultan Abdülhamit'in idare devri ve dönemidir.

(1) bk. [Divan-ı Harb-i Örfi, Hürriyete Hitap.](#)